



N^o 27.

Sestdeenâ, 7. (19.) Juli

1873.

Matka par gabbu: Mahjas weests 1 rubl, pastes nauda 60 tap.

M a h d i t a j s.

Geschessemes fanaas. No Rihgas: leels weefuls un smiltfchu putentis. No Jaunpils: skoblotaju fapulze, — prohweš mahjischana. No Behterburgas: Muhsu auglts Keiser's Zugenheimê, — Leelstistene Martija Niekandrowna faderinata, — Rihwâ wehigu buhšchana zjella. No Mastawas: jauns tautu-dseektun trahjums. Ahrfemmes fanaas. No Leipzigas: beedriba preefch tauta apgais-mofchanaas. No Franzijas: leela saldatu munsterechana preefch Persijas Schahla, — brinuma kreffa. No Italijas: semmes-tribzeschana un lauschu pohšts, — pahwehšia runna un zerriba. No Spanijas: laupitaju barri. No Japanas: nemeeri beigti. No Rihnas: keiser's peelaibis Giropeeschus. No Amerikas: Jesuutu rihtschanahs. Jaunafahs fanaas. Wisfaphegee Latweefchu dseedafchanaas - fwehiti. Muhsu tautas-dseemas. Leefa frobgâ. Schstinsch. Gramatu fanaa. Peelikkumâ. Wlafka raud. No melleja to dabbuja. Graudi un jeedi.

Geschessemes fanaas.

No Rihgas. Swehtdeen 1. Juli, bija jauka bet gauschi karsta deena. Gelas, wiffswairak ap pufš-deenas laiku kaita un kwehloja, tã ka zilweti, kam tikai zil to bija jasteibšahs, pehz pahris minnutehm kã pirti fwihdã. Tahds palilla laiks lihds pullsten 4 pehz pufšdeenas, kad prett deenmiddus - rihttem filli mahloni fazehlahs. Tã us reis pullsten pufš peezds, kur gaddijees, kur nã, us rahweena wiff ap-tumst, un schuachdams, brahsdams weefula-wehifsch dšenn un puttina rinku-rinkos, ko gan? — ne wis fneegu, bet — smiltis un tahdã spehã un beesumã, ka til ko fawã preefchã ween warr redseht. Zilweli dafchi us eelas pahrfsteigti, peespeeschahs seenmalli, un kamehr ar rohlu farga azzis, tã weefuls norauj no galwas gardibbeni wai platmalli un nu eet rinku-rinkeem dšinnejs paffak behglim, weens ohtru nepa-nahbdamees. Lohgus azzumirkti aiswerroht, tomehr beesã fahrta puitteku jau gulleja us lohgeem un

grihdas. Tas wiffleelalais raibums notikka Mastawas Ahr-Rihgã prett to weetu, kur Behterburgas Ahr-Rihgã Gerdrutes basniza smiltfchu kalneem teef-wam pretti fahw, no turreem arri weefulawehifsch tahs smiltis fagrahbis, ar tahm Mastawas Ahr-Rihgu apbahrstija. To redsoht eeschahwahs itt newikkohht Saharas tuffnefs Afrikã prahã, un drebbuti nopurrinaja, kad eedohmajahs, ka tur tas warr tuhtstosch reis leelakã spehã notikt un jo weeglaki to warreja faprafi, kã tas noteekahs, kad weffelas Karawanes tur us muhschibu tohp nogulditas. Bet tã trihszettorschhaus us peezeem tas wiff atkal us rahweena beigts un ruhtdams un fibsnidams noplubst fpirgts leetutinsch kahdas pahri stundas no weetas semmã un atweldfina peetwihlfchu raddibu.

J. R.—n.

No Jaunpils. Tai 18tã un 19tã Mai fawu 22 fapulzi Jaunpils skoblas nammã noturrejahm. Bija schinni reifa wairak ne kã 20 skoblotaji un Jaunpils zeen. mahzitajs fanahlfuchi kohpã. Struttesles skoblotajs Grunfeld f. bij itt teizamus padohmus par to farakstijis, ka muhsu konferenzenes buhtu labbaki eeriltejamas, lai no tahm mums dandj wairak labbumu un swehtibas zeltohs. Wiffa fapulze pehz schi derriga raksta padohmeem iswehleja arri tubliht zaur balsu wairumu konferenzenes waddoni, winnaa weetneeku, protokolla farakstitoju un dseedafchanaas waddoni. (Konferenzenes un dseedafchanaas waddoni bij jau no femma-leem gabdeem.) Arri to par tohti derrigu atradda, ka us preefchu kaira konferenze wiffmasak 1 rakst, kas us skoblas darbeem fihmejahs, no kahda konferenzenes beedra farakstihis buhtu preefchã lassams un ap-

spreeschams. Nospreeda, ka tam skohlotajam, pee turra konferenzi turra, waijag tahdu rakstu preelshã zelt. Saunpils zeen. mahzitajs par to apjautajahs, wai gan wisspahriga Kursemmes pagasta skohlotaju sapulze buhtu wehlejamahs, kad un kur ta warretu notitt. Wisspahriga skohlotaju sapulze buhtu gan jauka leeta, bet kad mums wehl truhst skohlas likkumi un ihpafcha skohlas waldbiba, kas tak drihs gaibami — tad gribbam wehl pagaidiht, kamehr skohlas waldbiba buhs eezelta, kas to konferenzi tad wiselabbakt warrehs isrihsoht un waddiht. Kohpsim par to laiku sawas majahs konferenzes, tad jo labbakt us wisspahrigo sapulzi fataisimees. Islassijahm un pahrspreedahm no „Baltijas wehstnescha,“ „Baltische Zeitung,“ „Vertheilt allgemeine Lehrerzeitung“ daschus rakstus, kas us skohlas leetahm sihmejahs. Saldus ehrgelneeks Schepstky k. islassija Widsemmes skohlotaju atraitau un bahriau lahdes likkumus preelshã. Buhtu gan jawehlahs, ka arri pee mums tahda krahshanas lahde taptu dibbinata. Dauds par to awises un us konferenzehm spreekts, bet ne kas naw wehl notizzis. Kad buhs ihpafcha skohlas waldbiba un wisspahrigas sapulzes, tad drihsat weiklas rohlahs to isdarris. Prohwes mahzibas noturreja pahr ohtru haufli, par Kristus peedstmschanu, par matematisku geografiju un par rehlinaschanu ar lausteem flaitleem.

(Latw. aw.)

No Wehterburgas. Muhfu augstais Kungs un Keisers wependas updeni dserescham heidnis un 27tã Sunt Emses pilssehtu atstahjis un us Sugenheimi aisbrauzis.

No Wehterburgas. Muhfu augsta Keisera meita, Leelfirstene Marija Aleksandrowna saberrinata ar Anglijas prinzi Alfredu, Edinburgas erzogu.

No Wehterburgas. Kihwas kahns, ka jaw sinnojam, muhsejem padewees un padohdamees fazzijis, ka grihbht par Kreewijas pawalstneeku palikt. Taggad winsch no generala Kaufmanna atkal sawã kahna weetã eezelts. Pee waldbibas nahzis kahns islaibis rakstu turra winsch is pateizibas par muhseju laipnigu is-turreshanohs prett winnu falka, ka us muhshigeem laikeem Kihwas walfit wehrgu buhshana atzelta.

No Maslawas. Mupat Maslawã tikluse gatawata grahmata, kas mums Latweescheem deesgan eewehrojama. Schinnã grahmataã atrohnahs tahdas 1200 tautas dseefmas. Grahmataã farokstis-tais irr Brihwsemneeka k. un grahmataã apgahdajajs jeb isdewejs Daschlowa k. Maslawã.

Ahrsemmes sinnos.

No Leipzigos sinno par kahdu beedribu, kas par tam gabda, lai derrigas sinnoschanas liktu stary laudim isplahstas, lai tautas apgaismoschana wai-rotahs. Nefenn schi beedriba noturreja sawu pilnigo sapulze, us turru dauds kreetnu tautas wihru bija fabraukuschy. Sapulze palikka lohpa diwi deenas un pa scho laiku dauds derrigus spreedumus nospreeda, kas leetã likti dauds labbu augtu atneffis. Arri

zittas pilssehtas tahdas beedribas zehluschahs un wehl zekahs.

No Franzijas. Pee warras un eespehjas nah-luschy garrigneeki un winnu draugi ta fahluschi is-turretees, ka weetahm nemeeri prett winneem fazeh-luschees. Pawalstes pilssehtneeki un semneeki par winneem faskaituschees, turklaht wehl semneeki ba-dahs, ka nenahktu appalsch garrigneeku juhga. Sin-nams, ministereem schahdi nemeeri naw pa prahtam, bet winni negrihb ar garrigneekem fakhwetees, jo bes teem winni gruhiti eespehtu few sawu warru ustaupiht.

No Franzijas. Persijas Schahlam par gobdu noturreja leelu saldatu munsterechanu ar 80,000 wihreem un zaur schahdu munsterechanu Mak Mah-hons nemeerigeem Parishneekem parahdija, kahds spehls winnam rohiã, ja schee grihbetu us nemeeru fazeltees. Kamehr Schahs Parishẽ usturrahs, ta-mehr strihdini stary tahm daschadahm partijahm ap-kluffuschy. Wahzu karra-spehti, kas wehl bija Fran-zija palikkuschy, lihds Franzuschy sawus karra parradus buhs Wahzijai nomakajuschy, taggad fahluschi us mahjahm dohtees. Wahzu saldateem schirrotees weetahm tikshoht noturretas dsihras; bet schihs dsih-ras taggadejam minnisteru preelshneekam nemas ne-patiht, tapehz ka tahs us Tjehra nopelnu sihmejahs, kas par Franzijas leela karra-parrada ahstro nomak-faschanu bija gabdajis. — Taggad atkal kahds brih-nums notizzis. Nefenn kahdã weetã krusa birruse. Tã nu kahdam eeschaujahs prahtã fazzihht, ka schi krusa pawiffam zittaba isflattijusehs: zits krusas gab-bals ta krusis, zits ta firds (prohti Jesu firds), zits atkal ta Marijas bildite un t. j. pr. Krussa drihs isluhst, un kas spehj peerahdiht, ka iskluffuse krusa zittadi isflattijusehs. Tikko garrigneeki dabhujuschy kaut ko no tahs brihnuma krusas dsirdeht, arri to weetu, kur krusa birruse, par swehtu nosautuschy un nospreeduschy, ka swehta staigaschana us turreenu jausnem. Tee laudis, kur brihnuma krusa effoht birruse, par tam nemas nekanojahs, ka pee winneem swehtee staiguti atnahsoht, jo no teem labba pekna atlezjahs. Tee jo wairat apgaismotee Franzuschy fahit par tahdu buhshanu kaunetees un brihwprah-tigã awises teel rakstihis, ka garrigneeki weetahm ar brihnumeem flimmibas dseedejuschy jeb ahstetju-schy, bet schahda brihnumu dseedeschana effoht tiklai apmahnischana.

No Italijas. Seemetu- jeb augschas-Italijai nefenn hijuse semmes-trihzeschana, kas leelu pohstu padarrijuse. Shpafchy behdigi usflattama irr Belluno pilssehta: eelas ar netihromeem apbehtas, ar bal-keem un muhra druppahm aisgahstas; nammi pa leelakai dalkai fagrauti, muhreem leelas plaisnas jeb plihsumi; kur kahdu zilwelu eerauga, tam behdigis, noskummis wcigs un behdas arri pateest leelas. Bil-wekeem pascheem jadshwo sem klaijas bebbefs ap-palsch teltehm. Wifs isphstihis un bohã gahjis,

bads walda un spaida nelaimigohs. Bet nebba tikfai Belluno pilssehta ispohtita, wißs winnas apgabbals tahdä pafchä pohsta buhſchana. Waldiba wißfabi nopublejahs, famu nelaimigo pawalstneeku behdigo likteni atweeglinah, tomehr behdas un gruhumu deesgan.

No Rohmas. Rahdas Franzuschu familijas, gribbedamas us famu tehwijsu atpalkat greestees, esfoht no pahwesta swehtibu isluhgufchahs. Pahwests winnahm arr to neleedjis un effoht pee tam fazzjis, ta tas winnam un wißfai kattoku basnijai par apmeerinaschanu, ta pee Frantschu tautas taggad bedstgs tizzibas gars mohdees. Zaur besdeewibu un leekulibu katrai tautai bohjä ja-eet. Wiasch effoht pahleezinahs, ta pa tahdu kreetnu zekku statgadama, tizzibu un tiklibu lohpdama Frantschu tauta plauks un to weetu fasneegs, kurru tai fasneegt peenahfahs. „Zuhs warbuht,“ tä pahwests tahfai runnadams fazzjis, „manni waizafest: lungs, tad tas wißs notiks? Es nabbaga, wezs, grehzigs zilweks to nesinnu, es tif pat daubj no tam sinnu, tä juhs pafchi. Bet weena balfs dßiki mannä dwehfele fakka: ta basnijas un Franzijas uswarras beena naw wairs tahfu un ta es scho balto deenu wehl peedstiwofschu.“

No Spanijas. Schinni nelaimigä semne arweenu wairaf nefahrtibas rohnahs. Weetahm kaudis harreem aptahrt staiga laupidami. Karliski jaw daschu republikaneeschu karra-pulku effoht salahwufchi

No Japanas. Tee Japanä iszehlfufchees nemeert, tä wianu neddelu sinnojäm, taggad beigti. Rahds is Japaneeschu ministereem nemeerigohs apmeerinajis. Pafsti atkal famu darbu fahlfufchi; tikfai ar telegrafu wehl kahdas neddelas aisees, lihds tas buhs pilnä fahrtiba.

No Kihnas. Ciropas wehstneekem Kihnä nu reis laimejees, pee pafchä Kihnas keisera us farunnafchanohs peetapt. Lihds schim tas wehl nefad nebija notizjis, Kihnas keisers wehl ne ar weenu Ciropheeti nebija runnajis; taggad wiasch pats ar Ciropheetem eepasinnees, arri jo labbafu prahtu prett Ciropu israhdihs.

No Amerikas. Seemetu-Amerikä fahfotees meetahm eefaknotees pahwesta buhſchana ar nemaldibu. Jesuiti nodohmjufchi famu eespehju un warru, fo wianu warbuht Ciropä warretu pasaudeht, Amerikä eegrunteht.

Jaanafahs sinnas.

No Madrides, 3. (15.) Juli. Dumpineeki sem generala Konteras waddifchanas irr fawäs rohtäs dabjuufchi Kartagenas pilssehtu; jabaidahs, ta wianu arri nedabutu fawä warrä karra eerohfchus un luggus. — Berline 4. (16.) Juli. Antwerpenes pilssehtä gahjes fabrikis degg.

Wißspahrigee Latw. Dseedaschanas-swehtki.

II.

Pee gohda meelasta, ta jaw fazzijäm, tikfa runnas turretas, kas wai nu us pascheem dseedaschanas-swehtkeem wai arri us muhsu daschadahm buhſcha-

nahm sihmejahs. Muhsu nodohms naw, schè wif-fas runnas wahrdu pehz wahrda (fad arri kuhfu eespehjuschi wiffus wahrduß galwä paturrecht) us-sihmeht, tikfai tohs jo eewehrojämß wahrduß schè peeminnefim. Wiffu pirms usdsehra weffelibas muhsu augstam Kungam un Keiseram un to darridams R. Thomsons peeminneja, ta ihpafchi muhsu augstam Keiseram tas gohds un ta pateiziba peenahfahs, ta mehs Latweeschi spehjuschi tahdus swehtlus swehtiht. Til lihds ta runna bija beigufehs, wiffi no fehdeschanas peezebdamees, no pateizibas firdi aisgrahbti, usdseedaja stakä balfi: „Deewß, fargi Keiseru.“ Pehz tam tikfa usdsehtas zittu weffelibas, gubernatoram, gohda weeseem, dseedataju waddoneem un t. j. pr. Mihgas Wahzu dseedataju beedribas (Vieder-tafel) weetneeks Berenta lungs wiffu Wahzu dseedataju beedribu wahrda apfweizinjaja muhsu dseedatajus, pee tam Wahzu walldö kahdus wahrduß runnadams. Wiffu pirms runnatajs peeminneja, ta mahlfas zefsch effoht gruhis zefsch un pa scho zekku staigajoht darbs un publeschanahs ne-effoht jataupa, ja gribboht famu mehrki fasneegt. Mahlfä wiffus faweenajoht un mahlfas zekku staigadami mehs weens ohtru par beedri atstistam, pee kahdas tautas katrs arri peederroht. No wiasch schodeen no Latweeschu dseedafchanas (no konzertes Dohmes basnijä) dßirdejis, tas wianu pahleezinajis un wiasch to isfalkoht, ta Latweeschi dseedafchanä jaw fo eewehrojama panahlfufchi. Wiasch wianu zenschanai un uszihtibai nowehloht arri turpmal weifschanohs un sekni. No tahm daschadahm runnahm, kas nu tikfa turretas, jo eewehrojama bija ta, kurrä runnatajs runnaja par weenprahtibu, faskannefchanu. Kä mußiklä un dseefmäs faskannefchana (faskanna) walda, tä starp Latweeschem lai walda weenprahtiba. Zaur faskannefchanu un weenprahtibu Latweeschu tauta plaukse un plaudama plauks. Zitti runnataji fawäs runnäs peeminneja Latweeschu tautas-dseefmas un wianu krahjejus. Rahds fawä runnä arri fazzija, ta muhsu tautas-dseefmas effoht behruu dseefmas. Tahdi wahrdi pee klaußitajeem mas patifschanu atradda; tahdi wahrdi tikfahs aiskerroht muhsu tautas swehtu mantu, jo tautas-dseefmas nemuhſcham naw behruu dseefmas: nedß behrni tahs tikfai dseed, nedß behrni tahs irr fazerrejuschi. Sa swarriga runna bija Kronwalda Utta runna. Wiasch runnaja par Latweeschu tautas garru tautas-dseefmäs. Schis tautas gars ne-effoht mirris, bet tautä ustaupijees un taggad, fur brihwi laiki nahlfufchi no jauna mohdees; schis tautas gars arri effoht ihpafchi tas, kas schohs dseedafchanas-swehtlus swehtijoht un kas par scheem swehtkeem waldoht; schis tautas gars effoht meera un preeka gars. Runna, kas draugus few eemantoja starp klaußitajeem, bija Grüntahla runna. Grüntahla lungs is Pehterburgas apfweizinjaja Pehterburgas Latweeschu wahrda dseedaschanas-swehtlus un weefus. Kad wiasch preefch wairaf gabdeem

fawu tehwiu atstahjis, tad ap Dihgu wehl bijuschi muhri un skanstes, affinaids farra laifds taiftas. Schihs skanstes schkiruschas pilsehtu no semnee-keem, schkiruschas arri paschu zilwefu firdis. Taggad pehz ilgeem gaddeem atkal schurp atnabzis, winsch redsoht, fa muhri un skanstes sudduschas un newit-loht wiinam dohmas prahda schahwuschahs, fa arri skanstes firdis buhs sudduschas. Sweschibas un no-schkiruschahs gars schkeetahs suddis starp tagga-bejeem un wiina weeta stahjees faderribas un mih-lestibas gars. Lai schis gars arweenu dskiki firdis eefaknotohs. Lai netillai meers un weenprahtiba walda Latwu tautä, bet arri starp wiffahm tautahm, lam liktens reis lehmis schinni semme lohpa dshwoht. Gelam fawu sinuu par ohro fwehtku deenu (treschdeenä) beidsam, mums kahds wahrds arri jafalka par garrigu konzerti Dohmes basniä. Konzerte eefahlahs pullsten 6schds pehz pufsdeenas. Klau-fitaju bija dauds, bija pilna basniä. Konzerte labbi isdewahs, tä fa wiina arri musikla pratteju us-flaweschanu eepelnijusehs.

Trescha fwehtku deena (zettortdeen). Us scho deenu bija nolikta laiziga konzerte Keisera dahrsä pullsten 7nds pehz pufsdeenas. Preefsch pufsdeenas wehl reis fshlotaji sapulzejahs un pahrspreeda Latweeschu ortografiju; bet newaktas deht newarreja scho swar-rigu leetu peenahkami selmigi pahrspreest, tapehz til runnaja par to, wai dubbultneeki buhtu atmiettami jeb wai wehl paturrami. Ap pullsten 6 pehz pufsdeenas wiffi dseedataju lohri ar faweem karrogeem nostahjabs un tad dewahs us Keisera dahrsu. Preefs bija redsoht, fa schis leelais kauschu trahjis aish-gahja. Keisera dahrsä nonahkschi dseedataju lohri sapulzejahs us tahs preefsch tam ustaitas skattuwes. Klau-fitaju bija fanahkschi pulkeem; wiinau skaitlis sneedsahs pahri par 10,000*), zitti falka, fa lihds 15,000. Wes tam wehl bija kauschu dees-gan ahrrpufs dahrsa. Konzerte fahlahs un tad muhsu walsts dseefmu: „Deems, fargi Keiseru,“ dseedaja, tad wiffi pazehlahs un nonehna zeppures. Gar-riga konzerte bija labbi isdewusehs, bet wehl jo wairak patikka laiziga konzerte. Meretti dstrdeja klau-fitajus fawä starpä runnajak: lohri hrangi! Nebub-tum dohmajusch, fa Latweeschu jaw til tahku eefsch dseedaschanas un t. j. pr. Bet nebba tiklai dseedataji un dseedatajas tahdu usslaweschanu eepelnijahs, arri musikla spehletaji jeb musikhanti bes us-teifschanas nepalikta. Konzertei beidsotees wiffi lihgsmi un fwehtku juhsmu pilni dewahs wai nu us mah-jahm jeb wai us beedribas nammu.

Zettortä fwehtku deenä (peektdeen) preefsch pufsdeenas wehl reis fshlotaji sapulzejahs un tä noturreja fawu trescho beidsamo sapulzi. Us scho sapulzi bija jo eewehrojama Kronwalda Uitta runna. Wiffu pirms K. U. fawä runnä isfazzija sapulzet fawu pateizibu par to wiinam peeschkiriu ustizzibu,

*) Turpmal shlakas sinas par klau-fitaju skaitlu pasneegsim.

un tad isfkaidroja, kahds leels swars wispahrigahm fshlotaju sapulzehm. Tschetras leetas to ihpaschi peerahdoht. Pirmam kahrtam fshlotaji weens ar ohtru eepasihstahs un tä zeetaki faweenojahs, lam us weena darba lauka jastrahda. Ohtram kahrtam tahdas sapulzes stiprina un dohd spehku fshlotajam fawä gruhä ammatä. Trescham kahrtam zaur farunnahm weens ohtram fawas dohmas un padohmus isfazzidami fshlotaji riktigati sinnahs, kahds zetsch wiinneem jastaiga. Zettortam kahrtam fshlotaji zaur tahdahm sapulzehm tiks pasargati no pasch-apmahnischanahs. — Beigäs Kronwalda Uittis lassija preefschä protokolli un to darrijis, usajzinaja sapulzi, lai ta no faweem krehfleem pazeldamahs isfazzitu fawu pateizibu Simses lungam par tautas dseefmu un meldiju sakrahshanu „dseefmu rohä,“ un Bielensteina lungam par swarrigeem raksteem un grabmahm Latweeschu walldas leetä. Pehz schihs sapulzes tikka noturreta semlohpju sapulze.

Pehz pufsdeenas bija „dseefmu karsch“ Keisera dahrsä. Wiffi dseedataju pee schi farra nepeebeedrojahs. To dseedataju lohru wahrbus, las zaur fawu dseedaschanu tahs no beedribas noliktahs gohda dahwanas eepelnijahs, to wahrbus schi usshmesim: Mas-Sallazes wihreeschu kohram gohda dahwanu nospreedeji peeschkiru primo gohda dahwanu; Zehfu jaultam kohram — ohro; Wezz-Beebalgas wihreeschu kohram — trescho; Trikkates wihreeschu kohram — zettorto; Straupes wihreeschu kohram — peekto; Kohkneffes jaultam kohram — festo un Burtneeku „Bewerina“ kohram septito.

Pehz heigta dseefmu farra dseedataji un dseedatajas sapulzejahs beedribas nammä pee waktara meelasta. Meelasts nu gan nebija tahds, kahdam tam wajabjeja buht; bet weenas tautas behrni buhdami zits zittam neko nepahrmettisim! Pirmahs darbs nekad itt pilnigi ne-isdohdahs. Kad isrihlohs ohtrus fwehtkus, tad wiffu sinnahs un ne to neaismirshs. Augsta laime wiffeem dseedatajeem un dseedatajahm, las mums tahdas preeku deenas fagahdajusch!

Muhsu tautas-dseefmas.

Ne ikktra dseefma, las kahda Latweescha skandinata un no Latweescheem dseedata, naw wis zaur to jaw kahda tautas-dseefma, tas irr sinams. Gandrihs wiffds muhsu laiku rakstös, „Latweeschu awises, Mahjas weefi un Baltijas wehstneffi“ lassamas dseefmas jeb dseijas naw wis Latweeschu tautas-dseefmas, lai gan daschas no wiinnahm buhtu dseedamas un warrbuht arri jaw dseedatas. Dseefmas naw weenadas kahrtas, wiinnas isdallahs dauds schkir-räs, un warren gruhä tahs paschas weenu no ohtras zeefchi aprohbeschoht, jo daschas dseefmas warretum tik pat pee weenas tä pee ohtras un treschas schkir-ras peedallih. Wiinnas ischkirrahs zaur fawu eefschigu un ahrihu buhschana, pee fawa lohhdola un pee schau-malas (zaur materiju un formu). Tahdä kahrtä

daschas dseefmas buhs fauzamas „garrigas,“ lai gan basnizās pee Deewa kalposchanas neteel dseedatas; abtradas irr tahs tā fauzamas „dšibras=miblestibas=larra-dseefmas“ un t. j. pr., kurras, labbaku wahrdu winnahm neatradams, nosauzu par „pasauligahm jeb laizigahm,“ par abbeju daschadahm tschaumalahm jeb formahm schoreis nē runnabt nerunnajoht. Pee kurras no abbahm dseefmu schkirrahm tā fauzamas „tautas-dseefmas“ peederr, tas jaw paredsams; bet tas tad winnas ihsti irr starp zittahm pasauligahm jeb laizigahm dseefmahm? Waj winnahm irr tahds ihpafsch kobbols? waj tahs nedseed wis no dšibrahm, par miblestibas, no larra un t. j. pr. par wiffahm pasauligahm leetahm zilweku fadsihwē til pat ka tahs zittas pasauligas un laizigas dseefmas? Dseed gan, un tomehr winnas zittadas. Winnas dseed dšibras, kahdas pateesi atrohnahs pee wiffas tautas, bet ne tahdas, kas isdobmatas, fuzerretas, kas tiklai dseefmineeka fruhlis atrohnahs; winnas dseed miblestibu, kahda ta pee tautas zaur zaurim fajusta. Tiklai tahdas buhs tautas-dseefmas fauzamas, kam par kobbolu tas, to iffatrs tauteetis t. i. wiffa tauta par sawu ihpafschu dšihwes- un garra-kobbolu jutin fajuh, tapehz arri no wiffas tautas teel dseedatas, tā ka ihsti falkams buhtu: tauta patte irr ta dseefmu darritaja, lai gan wispirms schis un tas tauteetis eelsch winnahm tautas dšihwi un garru wahrdds skandinajis. Tautas dseefmineeks teiz un falka tiklai to, to winsch pee tautas jau sagattawota atrohn, peelsidams no sawas ihpafschibas itt neso un tahda kahrtā par tautas-dseefmahm iffatrs tauteetis warr fazzicht: „tahs irr fauli no manneem fauleem un meesa no mannas meesas.“ Tautas juschanas un zenschanahs til pat preefōs, kā hehdōs irr ihstu tautas dseefmu ween=weenigais un wispahrigais kobbols. Bet winnas irr arri zittadā skandina mehrā rohbitas un tehlotas, naw „libdsinatās willainites,“ staiga waffejōs likkumōs un nepajihst faskannas, zaur sawu kobbolu ischkirrahs no zittahm „pasauligahm,“ laizigahm dseefmahm, ka lauka-pukkes no dahrsapukkeh. Ihpafchi muhsu tautas dseefmas pastahw ihfōs pantinōs, stahwoschas netahdā sakarrā, iffatra par sewi scho wai to, bet tiklai weenu juschanu isfazzidama, kā kaut kad kahds brihtiasch fadsihwē to peeneffa. Ifktra no muhsu tautas-dseefmahm, peedšihwojumus un juschanas isfazzidama, irr peedšimuse libds ar peedšihwojumu un juschanu tai paschā azzumirkli; bet peedšihwojoht arri jau peedšimuse tautas dseefma newarr garra buht, un peedšihwoschana un juschana newarr tautas-dseefmā jau schkirtas buht. Sinnu gan, Latweescham naw wiffa tiklai tahdas, ka tahs jau minnetas ihfas tschetrusleju dseefminas, arri garrafas atrohnahs Latweeschu dseefmu pubrā, bet par tahm baidōhs runnabt, jo tahs ne-effoht wis „dseefmas,“ bet „singes.“ Jau wezzais Jakob Lange sawā warhdnizē peesprausch tam wahrdinam „singe“ to balsli „d,“ t. i. wah-

zeetis, un Kaspar Olwers grammatikā „Liber memorialis“ schis sweschineeks wehl neatrohnahs, bet wiffajunakā Latweeschu wahrdnizā „Lettisches Wörterbuch, no Ullmann“ stahsta, ka Widsemmē tas wahrdds „dseefma“ neteelocht leetahs, kad no tautas dseefmahm runna, bet tiklai „singe.“ Nefinnu wai winnai taisniba buhs. Man schkeet, schi swescha wahr-dina („singe“), mums nemas newaijaga, jo dseefmas teel pee mums dseedatas, lai winnas ihfas wai garras, bet pee Wahzeescheem „singeras.“ Swarrigala irr ta jautaschana: wai naw pa dalkai muhsu ihfahs dseefminas tiklai druppatas no bijuschahm garrajahm? Pee G. Vuettner l. (Latweeschu lauschu dseefmas un singes) atrohnam diwas dseefminas (l. p. 213 № 2602 un № 2603 ar peesihmeschanu l. p. 282), kurras pee G. F. Stender l. (Latw. grammat. 1785 § 224) gabbali irr no weenas garrafas dseefmas. Blaschafas sinas par scho leetu atrohnahs pee J. E. Schmalzer (Смоларъ) Slavisches Centralblatt, gadda-gahjumā 1865 № 3 un 4. Kam prahs us to nefahs un walfas deesgan, warrehs is tahdahm druppahm warrbuht dseefmu wirkni piht, kahda mums wehl naw usrahdama un kurra spehtu weena aisgahjuscha gohda-wihra schehlabas kluffinaht. Nefinnu ir netizzu wai kahds buhs, kas naw lassijis Jurre Allnana treschā grahaminā „Sehta, daba, pasaulē“ schohs nelalka Sehtaba Swaigsuites dedsigus wahrdds: „Katrai tautai, ka katram zilwekam saws ihpafchs dšihwes gahjums, sawas behdas un sawi preeki; ka katrs zilweks dseefmās tiklai sawas augstafahs juschanas isrunna, ta arri tautas tiklai sawus dahrgafōhs notikkumus apdseed. No katras tautas dseefmahm warr jau labbi ween sinnaht, ka winnai preekschlalkā klahjees. Tapehz tautas-dseefmas leela dahrga manta un ja weena tauta scho mantu naw labbi paglabajuse, tad ta wairs naw tauta fauzama. Jo tehwu-tehwu kappenes behrnu-behrneem peenahlahs peeminneschanā turreht; kas to nedarra, naw wairs pee tahs familijas skaitams. Latweeschi kur juhs sawas tautas-dseefmas likkacht? kurrōs kappōs juhs winnas aprakkacht? wai jums nebij wihru, ko juhs warretu apdseedacht? wai tee nedarrija darbus, ko behrnu-behrni warretu dseefmās skandinahht? Turraides kalni, wai jums neweenas atbales naw, wezzu laitu notikkumus skandinahht? Daugawa, Gauja, Wenta, wai juhs tehwu-tehwu darba-flawu ar saweem witneem juhrā aisneffat?

Latweeschi, es juhs praffu: wai mahtes juhs schuh-puli eeschuschinadamas tiklai par pellitehm, falkisheem un krauklisheem dseedaja? Wai tehwi garrōs seemas walfarōs neta nestahstija par wezzu wezzeem notikkumeem, un wai senlailōs tehws stohpas un bultas drahsdams un kaldams neta no warreneem, flaweneem darbeem neteiza? wai til par kummelinu, aushnam, allutinu dseedaja? Kas tew sawas tautas-dseefmas laupija? kur tu winnas pasaudejji?

„Tauta! lam tew nebij stahstu firmu,
 | Kas skait gaddu fimteaus?
 Kur tu krahji tautas darbus,
 Ka tohs neweens standinaj?“

Metaunojees, zeenijams lassitais, ka es tew wahr-
 bus, kas jaw preefsch 12 gaddeem runnati, wehl
 schodeen preefschâ zeffu. Warbucht tu jautasi: wai
 tad wehl schodeen waijadsigs fazzicht, kas to brihd
 gan derreja? Wai naw Swaigsnites dedsigs prahts
 famu augtu deesgan neffis? Wehs ne-essam aismir-
 fuschî to lareu, kas 1861. gaddâ zehlahs prett min-
 netahs Surra Allunana gramatinas zenteeneem, un
 kahds jauks behrninsch mums peedsimma Pehterburgâ
 1862. gaddâ pat wissularstakâ karroschanâ. Tad
 nahza tee trihs behdu- un badda-gaddi no 11ta
 Septempera 1863scha gadda lihds 1866tam gad-
 dam, kurri ihpafchi man paliks fwehtâ peeminaâ, jo
 schee gaddi bija arri tee, kas mums dsemdeja us-
 warreschanu, tee gaddi, kas wissu pirms Latweeschus
 gaismâ zehla wissai plaschai tehwsufemmi Kreewijai.
 Wehsture irr gaischi rumajuse un us Zehkaba Swaigs-
 nites dedsigahm waizeschanaahm sawadu atbildi de-
 wufe. Latweeschu tauta naw nekad us warreneem
 affinaimeem darbeem dsinnusehs, naw nekad tahdus
 darbus ceraudsijuse par slaweneem. Latweeschu tauta
 irr bijuse arweenu tahda, kâ wehl scho baltu deenu:
 wissai meeriga, rahma tauta, to peerahda
 muhsu wissu wezzakas wehl taggad lihgotas un ga-
 wiletas tautas-dseefmas. Latweeschu tauta naw ne-
 kad zeenijuse darbus ar affinin traipitus, bet tohs
 noschelojuse; arweenu laipniga, pazeeliga tauta,
 brammanus nekad gohdâ neturredama; wiina wai-
 ral mellejuse glabbeschanohs no breefmu usmahschâ-
 nohs, ne ka dsinnusehs us atreeschanohs; tapehz
 wiina arri mantajuse wehsture to gohda wahrdu:
 „wissai pazeetiga, rahma tauta.“ Wezzee
 Latweeschî buhtu wairal preesteru- nefa lareu-tautahm
 peeschfirrama. Il katrai tautai irr saws lilkums un
 saws lilkums. Tapehz welte sehrotees par tautas-dseef-
 mahm, kahdas mums nekad naw bijuschas un ne-
 buht newarreja buht. Tomehr ne-essam wis bes
 tautas-dseefmahm, is kurrahm tautas dabba un
 liltens gaischi un spohschi neatfpihd. Gan
 daschi dseefmu krahjumi mums apgahdati: diwi no
 Gustaw von Bergmanu, Rujenes mahzitaja, weena
 no Fr. Daniel Wahr (Palzmareeschu dseefmu krah-
 jums), tad weena no G. F. Bittner, Kabilles mah-
 zitaja, weena no Johan Sprohga un weena nupat
 Mastawa gattawa tilluse no Brihwsemneeka. Bet
 wat nu jaw wissas Latweeschu tautas dseefmas mums
 rohtâs nahlfuschas? Wais krahjuminsch atrohnahs
 arri tahs gramatinas „Sehta, dabba, pafaula“ tre-
 schâ dalkâ, kur Surris Allunans raksta: „schê til
 masums ween no Latweeschu tautas dseefmahm pa-
 sneegts, jo il katra pagastâ atraddisees desmit reisas
 leelals pulks, un zil pagastu naw Latweeschu semmê?“
 Ja nu mehs ar Surri Allunanu apdohmajam, ka

taggad Latweeschu tautas-dseefmas deemschehl jo
 deenâs jo wairal no Latweeschu mehles subd, tad
 buhtu par to gan to sehrotees, kad wehl nedohu-
 mees wis ischalli ween pee darba, tahs wehl dsih-
 wofschas tautas-dseefmas sawai nahlamai audsei un
 pastareem sawahkoht. Es no sawas puffes mehle-
 tohs, ka il katrs nowads jeb pagasts sawas dseefmas
 ihpafchi sakrahtu, t. i. wissas, kas til ween tur teit-
 tas un dseedatas ar wisseem warijanteem un ar pee-
 sifmeschanu, kurras no winnahm pagastâ wissuwairal
 zeenitas. Kas ar tahdeem krahjumeem tad us preefschu
 darrams, par to naw to behdatees. Tautas-dseefmas
 lihds ar tautas wallodu un tillumu irr ta weeniga
 tautas ihpafchiga manta, wiinas ihstais pubrs, —
 un par schi puhra sawahschanu lai jo ruhpiigi gah-
 bajam, to luhgtin luhdsu no wissas muhsu tautas
 un wiinas waddoneem. K. Beesbardis.

Teesa krogâ.

Kahdas walsts teefas-wihri bij sanahlfuschî D krogâ
 eefsch wahzu-istabas — kur jaw winneem peenahlahs,
 jo teefas-wihreem nekahjahs leelâ krogâ stary dseh-
 rajeeem dsihwoht. — Kahds wihrs arri eedrohschina-
 jees (laikam neusaizinahts) tai wahzu-istabâ jeb
 labbati fazzicht: teefas-wihru istabâ ee-eet, nemaj ne-
 apdohmadams, ka zaur to warr teefas-wihrus no
 winnu darrischanahm aiskaweht, jo bij speegelis (pub-
 deles) un lilkumu gramata (Domino) us galda. —
 Tur wihrs eegahjis un skaitahs.

Weens no teefas-wihreem pazellahs (laikam nebijis
 teefas-fullaina pee rohtas) panemm wihru, kas skat-
 tahs, pee krahga un ar kahju dohd spehreenus tur,
 kur wihram muggura beidjahs — kamehr no tahs
 istabas par galwu, par kallu ahra. Wihrs sawu
 nepeeklahjibu atsihdams, dsihwo meerigi stary saweem
 zitteem beedreem. Par masu brihdi winsch reds to
 paschu teefas-wihru, kas wiina til mihtî bij isjub-
 tijis no teefas-wihru istabas sawâ istabâ (leelâ krogâ)
 — wihrs ar kulatu dohd teefas-wihram atkal tur,
 kur winnam muggura sahlahs — un tad pasemmigi
 eeluhds sawâ istabâ atpalkat, kur schis, newiss stahwu
 us kahjahm, bet td kâ pelbus zitteem parahdahs. —
 Puffsstundâ bij wissas darrischanas beigtas un katris
 us sawu mahju prohjam.

Kahdas neddekas wehlat teef tas wihrs, kas teefas-
 wihram eefsch krogâ bij peldeht mahzijis, preefsch
 teefas aizinahts, newiss wahzu-istabâ, bet teefas-
 nammâ. (Pee ahtruma to newarreja, jo teefas-wihram
 bij uhdenis nahsis eegahjis un zaur to labbu laifu
 flims palizjis). No teefas praffihts, ka schis to
 uedrohschinajees darriht, winsch atbild: zeeniga teesa:
 kad teefas-wihrs manni gruhda ka sunni (jo gohdigs
 zillwels arri to nedarra) ar kahju spehreneem no
 istabas ahra, kur es newiwoht bija eegahjis un, zee-
 niga teesa, ohtrreis to arri wairs nedarrischi — tad,
 kad rebseju ka winsch irr atkal eenahjis muhsu istabâ,
 dohmaju sawâ nesapraschanâ: ka kas irr pehz taifut-

bas, tadeht darrigu to, lo juhs zeeniga teefa tab redsejat un lo arri nupat man prassijacht, bet pasem- migi ar rohku un ne wis ar lahjam — ka es tikku spahrdihts. — Teefa arri wihrum us to atbildu prassijust leezineekus — un wihrs arri tulihn diwus usdewis. — Bet nu jaw wairaf neddekas pagah- juschas un wihrs ar faweem leezineekeem naw wehl preefsch teefas faulti — warrbuht kad wehlakt tiks faulti, to nesinnu teikt.

Tadeht leezeet wehra un ne-eijat, fur nellahjabs bes aizinafchanas eet, ka nenoteel ta la schim wihr- ram kas ne par lo wairs wahzu-istaba ne-ees.

— r —

Stahstinsch.

Kahds, kam raddineezi isprezzeja, kas ta bija au- dsinatata, la taggad dauds mahtes darra un kas ar tahdu audsinafchanu istas besdarba luttelkites teef, kas wihrum wis dauds neware aplaimoht, tadeht ka nau to mahzijuschabs, kas tahm fawâ gaitâ wai- jadsigs un derr sinnacht, isfmehja kahdu jaunekki lo gan dohmaja, kad schis arr tahs gribboht prez- jeht, bet kam pawiffam tahdas dohmas nebija, ta- deht ka schis jau dauds bij redsejis, zil wihrum gan tahku teef, kad feewas tahdas kas gandrihs ne salma negribb pazelt, ta: „Tew gan nu arr irr lo rau- dacht un behdtees par to, kad tu winnas nedabbu, — bet kas tew tahdam winnas gan dohs!“

Jaunekkis kas ta tikka isfmeets un pahrmests, weenteefigi tam atbildaja: „Man gan par winnu raudas nenacht kad apdohmaju, ka winna audsinata

un ka leeki derretu laulatam draugam, bet man gan irr behdas par to jaunekki kas tahdu besdarba lut- telliti apnemm, ka gan wiasch dohmahs istikt.“

Smehejs, kas arr labbi fawu raddineezi pahrsin- naja, la ta bij audsinata, palikka kluffu un neteiza wairs ne wahrdiaa, bet noscheloja gan, ka to gan bij gribbejis isfmeet, bet nu pats to bij dabbujis, lo tam gribbeja doht.

Apdohmajatees arri juhs zittas besdarba luttelki- tes kas juhs dsihwojat la wabbulites bes darba, kad juhs teelat prezzetas un daschs jaunekkis affaras noslauka, woi tahs tik nakt juhsu deht jeb drauga deht, kam tahda feewina teef, kas tik gribb dsihwoht par madami un neko sinnacht par fainneeziibu. La- pat arri juhs zitti kas isfmeijat jaunekkus apdoh- majatees, woi tahs arr irr tahdas, kas draugu warr aplaimoht ar to, kad fawâ gaitâ nadsigas.

R. M.

Grahmatu sinna.

Nupat tikfufe gattawa jauna grahmata:

Zaisnis teefas kungs jeb dusmojeet, bet negrehojeet. Stahsts Latweeschu walloda farakstihis no Preeeschu- kalna Laura. — Massa 20 kap. un dabbujama pee appahdataja, Ernst Plates, Nihgâ pee Pehtera basnijas, la arri zittas grahmatu bohdes.

Schis stahsts neween atbaltahs us pateefigeem notikku- meem, bet arri buhs lassitajeem jausk un derrigs laika- kaweklis; turklaht arri stahsta atrohnahs labba mahjiba: „taunam launa alga.“

Uhts 6. Juli atnachtscht 1451 un aigahstsch 1210 luggi.

Uhtsbedams redaktehrs: A. Keitan.

Sluddinafchanas.

Kamien un Heiblig.

Schubru-eelâ Nr. 9.

netacht no Nihgas nodohschann-namma (Steuer- Verwaltung), Nihgâ.

Te warr wislabatti pierk gattawus mantelus, jaktas, mantilles, wilana schalles un laktatus, ta arri willanas dragnas preefsch kleitelm un man- teleem, pallahjamus dekkus jeb teppikus, gald'au- tus, gardines un fischu basta-laktatus.

Veelâ pulkâ

te irr wiffadas sortes linnu-drahnu, galda-drahnu, rohkas laktatu, spilwenu drehbin, parki, zizzes-, musselina un schirtina drahnun, rohkwillas adda- mas dsijas un schujami degti.

Kappu krusus,

kehdes un sehshu faturreamohs, arku baitus, gat- tarvus arklus is leeta un kalta djelscha, linnu- sehshu blekkus un maschines, tibrihanas dsiena- was pahrdohd par fabrika jennahm

Julius C. Gabler,

Wehberu-eelâ, Spohra nammâ, pretti linnu- swarreem.

Krahjumâs sifhu-prezzu leelumâ

no Girschberg un heedr. is Belgawas atroh- damâ pee

Robert Friedrichs,

Nihgâ, masâ Rehn-eelâ Nr 10.

Behru-lahde

tahs pirmahs kreewu dsihwibas- apdrohschinaschanas beedribas.

Schi lahde ismaksâ 100 ksh 1900 rublus tuhlin, kad nomirris tas, kas pehz fawa estah- schanahs wezzuma apreshinatu isgadoss wrenadu nauhu schinni lahde emalfajis. Peenemti teel lihsh 60 gadus wezz jilweh. Staidrakas sinnas isdohd un norahdtrajus par emalfajamu gadda- nauhu isdalla isdeenas no pulkt 9 lihsh 4

Eugen Wilh. Müller,

Sinder-eelâ Nr 11, Seyera mahjâ, 1 treppi us augshu, pa labbo rohku.

Stalbes muishas waldiba

darra zaur scho sinnamu, ka tur taggad ween- mehr buhs dabbujama kwassa.

Kappu-krustus

wiffadâ leelumâ un isstaitas, labbatohs tre- schowu-feetus no Sibirijas blekka, ka arri to jaw gaddeem par labbu atraftu

superfosfatu

pahrdohd
Man un heedris,
Sinder-eelâ Nr 4.

Kastranes pagosta, Suntaschu brandje, weens pagasta skohlotais

ar labbam leezibahm un kas arri kreewijiti mah- jihl probt, weetu no 1. Oktober f. g. war dab- buht. Peeteilschanas un notailschana teel us 1. August f. g. schis walts teefas-nammâ no- wita.

Zaur scho tohu sinnomâ darrihts, la schinni gaddâ tai Nisputtes ap- rintu un Embutes krespehle budda- mas bsintas-muishas Bistramis (sennat Offen- berg) Greesch dimi lohpu un wiffadas prezzes irgi noturereti tiks, probt: 1) tanni 16. Juli un 2) tanni 24. September pehz wez. kalendera. 2) Greeses muishas waldrichanâ, 16. Juni 1873.

Muishas muishâ pee Reelwardes wehl pah- dohdamos lahbas pahri labbn mahju. Klak- talas fianas pee muishu waldribas.

Klaweeru fabrikis

no
W. A. Noll, ta jauna,
Zuhlu-eelâ Nr 18

peedabwa sipri (pascha) taitas klaweerâs no wiffu jaunakas un labbas konstruchijas. Apgalmo- schana us 3 gaddeem.

Reisneekem par sinnu,

te Jaunarkiu (Karkel) muishâ zaur dsihwofchanu us laurkeem estaisita braultschana.

Diwi fergi

pahrdohdami Nils-eelâ Nr 2.

